

Eğitim Programlarını değerlendirme yöntemleri

Dr. Aydan Özkütük

Tıbbi (Klinik) Mikrobiyoloji Uzmanlık Eğitim programı

Amaç:

Toplumun temel sağlık gereksinimlerine yanıt verecek, sorunlarına çözümler üretebilecek şekilde Uzmanlık öğrencilerine bilgi, beceri ve tutum donanımlarının verilebileceği bir eğitim programının geliştirilmesidir

Programa ait özellikler

- ✓ Eğitim programları kompleks bir yapıya sahiptir
- ✓ Programın girdileri ile çıktıları arasındaki ilişki doğrusal değildir, öğelerdeki ufak değişiklikler çıktılarda büyük değişikliklere neden olabilmektedir
- ✓ Eğitim programının izlenmesi, niteliği ve etkinliğinin artırılması için planlama, uygulama ve sonuçlarına ait verilerin düzenli toplanıp sistematik analizinin yapılması gereklidir

Eğitim programını değerlendirme neden gereklidir?

- ✓ Eğitim amaçlarına ulaşılıp ulaşılmadığının saptanması
- ✓ Eğitimde aksamaların erken fark edilmesi
- ✓ Programın güçlü ve zayıf yönlerinin belirlenmesi
- ✓ zm nerileri oluşturulabilmesi

Program değerlendirme basamakları

✓ Planlama

- ✓ Amaç
- ✓ Hangi yöntem
- ✓ Veri toplama yöntemleri
- ✓ Değerlendirme ölçütleri
- ✓ Sonuçlar nasıl kullanılacak

✓ Uygulama

- ✓ Veri toplama

✓ Değerlendirme

- ✓ Verilerin analiz edilerek yorumlanması
- ✓ Öneriler geliştirilmesi
- ✓ Sonuçların rapor haline getirilmesi ve paylaşımı

Eğitim programlarını değerlendirme yöntemleri?

Tyler Modeli;

- ✓ Hedefe dayalı program değerlendirme yöntemidir
- ✓ Çıktı odaklıdır
- ✓ Kolay bir yöntemdir

Tyler Modeli;

Gereksinimlerin/hedeflerin belirlenmesi

Hedeflerin sınıflandırılması

Hedefe ulaşıldığını gösterecek gösterge belirlenmesi

Ölçme yönteminin belirlenmesi

Verilerin toplanması

Verilerle hedeflerin karşılaştırılması

CIPP Modeli;

- ✓ Context: Bağlam
- ✓ Input: Girdi
- ✓ Process: Süreç
- ✓ Product: Çıktı

Değerlendirmenin
amacı kanıtlamak değil,
iyileştirmek

Bağlam

- ✓ Eğitim gereksinimleri nelerdir?
- ✓ Mali g¼¼ nasıl?
- ✓ Hedeflere ulaşmaya engel olabilecek fakt¼rler nelerdir?

Girdi

- Eğitim programının hedefleri uygun belirlenmiş mi? Gereksinimleri karşılayabilir özellikte mi?
- İçerik, kaynak ve olanakların hedefler ile uygunluğu nasıl? Amaçlara ulaşmada yeterli mi?

Eğitim s¼reci

- ✓ Planlanan ve uygulanan program arasında fark var mı?
- ✓ Planlanan etkinlikler zamanında yapılabiliyor mu?
- ✓ Yapılamıyorsa nedenleri?
- ✓ Katılımcılar sorumluluklarını yerine getiriyor mu?
- ✓ Uygulamada ne gibi sorunlar ile karşılaşıyor?
Nasıl çöz¼l¼yor?
- ✓ Katılımcı geri bildirimleri

Ürün

- ✓ Programın etkinliği nasıl?
- ✓ Elde edilen kazanımlar?
- ✓ Beklenti dışı olumsuz çıktı var mı?

Sonuçların Değerlendirilmesi

- ✓ Programın değerlendirilmesi sadece planlanan çıktılarına odaklanmamalı,
- ✓ Programın nasıl yürüdüğü istenmeyen olumlu ve olumsuz yan etkiler de irdelenmeli

Sonuçların Değerlendirilmesi

Program neden çalışacak?

İstediğimiz gibi işliyor mu?

Program bağlamı nasıl değiştirdi?

Neden farklı durumlar ortaya çıkıyor?

Kirkpatrick'e göre Program sonuçlarının değerlendirme düzeyleri

- ✓ Birinci düzey değerlendirme; program hakkındaki hoşnutluğun belirlenmesi,
- ✓ İkinci düzey değerlendirme; öğrenme düzeyinin değerlendirilmesi,
- ✓ Üçüncü düzey değerlendirme; eğitim sırasında beklenen davranış değişikliklerinin ortaya çıkıp çıkmadığının değerlendirilmesi,
- ✓ Dördüncü düzey değerlendirme ise; programın hizmet sunulan topluma etkilerinin değerlendirilmesi şeklindedir
- ✓ Program değerlendirmenin birinci düzey değerlendirme ile başlaması ve sırasıyla ikinci, üçüncü ve dördüncü düzey değerlendirme ile devam etmesi önerilmektedir

Birinci düzey değerlendirme

- ✓ Dört değerlendirme düzeyi arasında en kolay değerlendirilebilen düzey
- ✓ Kurumun sağladığı destek ve olanakların, eğitim yöntemlerinin, eğitim etkinliklerinin ve eğiticilerin öğrenciler tarafından değerlendirilmesi yapılır
- ✓ Değerlendirmede sıklıkla anket formları, ölçekler, odak grup görüşmeleri, SWOT analizleri kullanılmakta
- ✓ Birinci düzey değerlendirme sonuçlarının olumlu olması öğrenme düzeyine ilişkin değerlendirmelerin olumlu olacağını garantilemez, ancak olumsuz sonuçların öğrenme düzeyini olumsuz şekilde etkileyebilir

- ✓ Program değerlendirme süreçlerinde gerekli iyileştirmelerin yapılabilmesi amacıyla birinci düzey değerlendirmelerin mutlaka gerçekleştirilmeli
- ✓ Zaman izelgesi oluşturularak belli sıklıklarla sistematik olarak ve önceki yıllarla karşılaştırmalı yapılmalı
- ✓ Süreç içinde gerekli görüldüğünde farklı yöntemlerle bilgi toplanarak, analiz edilmesi, yorumlanması ve öneriler geliştirilerek programın iyileştirilmesi için kullanılması gerekmektedir

İkinci düzey değerlendirme

- ✓ Öğrencilerin eğitim sürecinde beklenen öğrenme kazanımlarını elde edip etmediklerini belirlemeye yönelik
- ✓ Bilgi, beceri, tutum ve davranış hedeflerine yönelik öğrenme düzeyleri değerlendirilebilir
- ✓ Bilgi ölçme, performans, tutum ve davranış değişikliklerini değerlendirmeye yönelik ölçümlerin kullanımı; araştırma tasarımında kontrol grubu, ön test kullanımı vb.
- ✓ Yeterlilik testleri yapılabilir ve sonuçlar programın iyileştirilmesi amacıyla kullanılabilir

Üçüncü düzey değerlendirme

- ✓ İkinci düzey değerlendirme kapsamında yer alan bilgi, beceri, tutum ve davranış hedeflerinin mesleki yaşama ne ölçüde aktarılabildiği değerlendirilmekte
- ✓ Üçüncü düzey değerlendirme sonuçlarının olumlu olması için ikinci düzey sonuçlarının olumlu olması gerekir
- ✓ Sonuçları etkileyen diğer faktörler;
 - ✓ Eğitim ortamının mesleki ortamla benzer olması, eğitim süresince gerçek yaşam deneyimlerinin sağlanmış olması gibi eğitim programına ait etkenler
 - ✓ Çalışma ortamının bilgi ve beceriyi uygulama fırsatı sağlaması
 - ✓ Yönetsel destek
 - ✓ Olanaklar

- ✓ Üçüncü düzey değerlendirmenin gerçekleştirilmesi, birinci ve ikinci düzey değerlendirmeye oranla daha zordur
- ✓ Beklenen davranış değişikliklerinin gerçekleşmesi için eğitim surecinden sonra zaman geçmesi gerekliliği,
- ✓ Mezunlara ulaşma güçlüğü,
- ✓ çalışma ortamında değerlendirme kısıtlılıkları,
- ✓ Karşılaştırma güçlükleri dezavantajlarıdır

Dördüncü düzey değerlendirme

- ✓ Programın etkilerine yönelik değerlendirme etkinliklerini içerir
- ✓ Maliyet azalması, iş kayıplarının azalması, üretimin, sağlık göstergelerinin iyileşmesi gibi çalışılan kuruma ve topluma yönelik etkileri değerlendirilmekte
- ✓ Dördüncü düzey değerlendirmenin sonuçları yalnızca eğitim programına bağlı değildir
- ✓ Bu nedenle dördüncü düzey değerlendirmede elde edilen kanıtların gücü çok daha zayıftır

Anahtar Mesajlar

- ✓ Program değerlendirme eğitim programının başlangıcından itibaren planlanıp uygulamaya konulmalıdır
- ✓ Sistematik ve bir süreklilik içerisinde yapılmalıdır
- ✓ Değerlendirme program ve kişinin performansını geliştirmek için önemli bir araçtır

Kaynaklar

- ✓ Musal B. Dokuz Eylül Üniv. Tıp Eğitimi Program kaynakları
- ✓ The Royal College of Pathologists, Curriculum for specialty training in medical microbiology, May 2010.

